

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง แรงจูงใจ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน และการบูรณาการตนเอง กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ และศึกษากลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จากนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษานักศึกษาพยาบาล 7 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะภูมิหลัง แรงจูงใจ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน และการบูรณาการตนเอง

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ

ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ

ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาของเครื่องมือโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS/PC) คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพในระดับมาก

2. การศึกษาตัวแปรภูมิหลัง แรงจูงใจ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน และการบูรณาการตนเอง พบว่า

2.1 การศึกษาตัวแปรภูมิหลัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนใกล้เคียงกันในแต่ละชั้นปี ระดับการศึกษาของทั้งบิดาและมารดาของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.4 และ 65.0 ตามลำดับ ส่วนรายได้ของครอบครัวร้อยละ 36.5 มีรายได้ 10,000-

15,000 บาทต่อเดือน

2.2 การศึกษาตัวแปรแรงจูงใจ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของเหตุจูงใจในการเข้าศึกษา และความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษา อยู่ในระดับปานกลางและมากตามลำดับ

2.3 การศึกษาตัวแปรด้านความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน พบว่า คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบันทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2.4 การศึกษาตัวแปรการบูรณาการตนเอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยการบูรณาการตนเอง ด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก และการบูรณาการตนเองด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง แรงจูงใจ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน และการบูรณาการตนเอง กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ได้ข้อค้นพบตามสมมติฐาน ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ พบว่า ระดับชั้นปี การศึกษา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา และรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อ 1 2 และ 3

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล พบว่า เหตุจูงใจในการเข้าศึกษาและความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .486$ และ $.442$ ตามลำดับ) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 และ 5

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบันกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบันด้านการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ ($r = .471$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบันด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการบริหาร และด้านอาคารสถานที่ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .386$ .274 และ .283 ตามลำดับ) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 6 7 8 และ 9

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการบูรณาการตนเองกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล พบว่า การบูรณาการตนเองด้านวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .654$) และการบูรณาการตนเองด้านสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .548$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 10 และ 11

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ระหว่างภูมิหลัง แรงจูงใจ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน และการบูรณาการตนเองกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ พบว่า กลุ่มตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การบูรณาการตนเองด้านวิชาการ การบูรณาการตนเองด้านสังคม เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษา และระดับชั้นปีการศึกษา (ปีที่ 4) โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 53.27 ($R^2 = .5327$) และเมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์พบว่า การบูรณาการตนเองด้านวิชาการ การบูรณาการตนเองด้านสังคม เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา และความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก ส่วนระดับชั้นปีการศึกษา (ปีที่ 4) มีความสัมพันธ์ทางลบ และตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญหรือมีน้ำหนักมากที่สุด คือ การบูรณาการตนเองด้านวิชาการ ($Beta = .4177$) รองลงมา คือ การบูรณาการตนเองด้านสังคม ($Beta = .2492$) เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา ($Beta = .1534$) ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษา ($Beta = .1102$) และระดับชั้นปีการศึกษา (ปีที่ 4) ซึ่งสามารถสร้างสมการการพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z' = .4117 \text{ TINTA} + .2492 \text{ TINTS} + .1534 \text{ TMOTV} + .1102 \text{ TEXPT} - .0597 \text{ CLYR2}$$

อภิปรายผล

การอภิปรายผลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจจากการค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

จากผลการวิจัยนี้ พบว่า ระดับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านการมีความเชื่อและการยอมรับ เป้าหมายและค่านิยมของวิชาชีพ และด้านการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อความสำเร็จของวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการแสดงความตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะเป็นสมาชิกของวิชาชีพการพยาบาลตลอดไป มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า กระบวนการจัดการศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษายพยาบาลสามารถขัดเกลาและหล่อหลอมให้นักศึกษาพยาบาลเข้าสู่ความเป็นวิชาชีพได้ค่อนข้างสมบูรณ์ นั่นคือ นักศึกษาพยาบาลมีความรัก ความภาคภูมิใจในความเป็นวิชาชีพการพยาบาล มีความเชื่อและยอมรับในกฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติการพยาบาลเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพ แต่จากการที่สภาพการณ์การขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพใน

ปัจจุบัน พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานต้องรับภาระงานที่หนักมาก ขณะเดียวกันได้รายได้ค่าตอบแทนน้อย มีการลาออกจากวิชาชีพเพื่อไปประกอบอาชีพอื่นที่มีรายได้ดีกว่า ทำให้นักศึกษาพยาบาลชั้นปี 3 และ 4 ซึ่งรับรู้สภาพปัญหาดังกล่าวจากประสบการณ์การปฏิบัติงานในการศึกษาภาคปฏิบัติ เกิดความไม่แน่ใจที่จะอยู่ในวิชาชีพการพยาบาลตลอดไป ดังผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลพร้อมที่จะออกจากวิชาชีพการพยาบาล หากมีโอกาสเลือกประกอบอาชีพอื่นที่มีเกียรติและมีรายได้ดีกว่า ดังนั้น สถาบันการศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล รวมทั้งพยาบาลวิชาชีพ ควรตระหนักถึงการส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะคงอยู่ในวิชาชีพการพยาบาลตลอดไป

2. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน และการบูรณาการตนเอง มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยผลการวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจ ได้แก่ เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา และความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะว่าการเข้ามาสู่สถาบันการศึกษาพยาบาลของนักศึกษาเป็นความตั้งใจของบุคคลที่มุ่งเข้าสู่วิชาชีพการพยาบาล ไม่ว่าจะประกอบด้วยเหตุผลใดก็ตาม เช่น จากความต้องการของตนเอง จากความสามารถทางสติปัญญา การเลือกศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจ การเข้าศึกษาเพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของตนเอง และคำนึงถึงการที่จะได้ทำงานหรือประกอบอาชีพที่ตนมีใจรักและชอบหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว เป็นต้น ซึ่งความตั้งใจของนักศึกษานี้เองที่เป็นตัวชี้้นำความคิดในการรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคมและสภาพแวดล้อม ดังนั้น หากว่านักศึกษาได้พิจารณาตัดสินใจโดยใช้เหตุผลของตนเองในการเข้าศึกษาแล้ว จะทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ มีความตั้งใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความมานะพยายามที่จะศึกษาหาความรู้อย่างเต็มที่ ส่งผลต่อทั้งการเกิดความยึดมั่นผูกพันต่อการศึกษาและวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Horowitz (1978) Staub (1984) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทนา น้าฝน (2535)

และผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่าความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร และด้านอาคารสถานที่ มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่าสภาพแวดล้อมสถาบันการศึกษาเป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลง และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา การที่นักศึกษาเกิดความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบันที่ตนเองศึกษาอยู่จะทำให้ นักศึกษาเกิดความยึดมั่นผูกพันต่อสถาบัน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพการ

พยาบาลสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen (1970) Murphy (1976) Astin (1977) Pantages และ Creedon (1978) Bean (1980) จินตนา ยูนิพันธุ์ (2527) ฟารีดา อิบราฮิม (2530) และสิขริน สูสุข (2535)

การบูรณาการตนเอง ได้แก่ การบูรณาการตนเองด้านวิชาการ การบูรณาการตนเองด้านสังคม มีความสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะว่า เมื่อนักศึกษาพยาบาลเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาลนักศึกษาจะเข้าไปสู่ระบบวิชาการและสังคมของสถาบัน เมื่อนักศึกษาสามารถปรับตัวให้สอดคล้องหรือผสมกลมกลืนกับระบบทั้งสองก็จะเกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านวิชาการ สติปัญญา การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในสถาบัน หากการพัฒนาเป็นไปในทางบวกนักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการศึกษา เกิดความรักและภาคภูมิใจต่อวิชาชีพ นั้นย่อมหมายถึงว่านักศึกษาเกิดแรงจูงใจจากภายในอย่างแท้จริง และสามารถจะตัดสินใจได้ว่าจะอยู่ในวิชาชีพการพยาบาลได้หรือไม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Spady (1970) Hackman และ Dysinger (1970) Tinto (1975) Munro (1981) และ Pascarella และ Terenzini (1983)

2. ปัจจัยที่มีอำนาจการพยากรณ์ที่ดีต่อความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษา

พยาบาล

จากการวิจัยครั้งนี้ การคัดเลือกหาตัวพยากรณ์ที่มีอำนาจการพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากตัวแปรที่ศึกษา 18 ตัว ในกลุ่มตัวพยากรณ์ 4 กลุ่ม ได้แก่ ภูมิหลัง แรงจูงใจ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมสถาบัน และการบูรณาการตนเอง พบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจการพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล มีทั้งหมด 5 ตัว โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ การบูรณาการตนเองด้านวิชาการ การบูรณาการตนเองด้านสังคม เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษา และระดับชั้นปีการศึกษา : ปีที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายเกี่ยวกับตัวพยากรณ์ที่ดีดังกล่าวต่อไปนี้

2.1. การบูรณาการตนเองด้านวิชาการ เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีลำดับที่หนึ่งของความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tinto (1975) และ Munro (1981) ซึ่งกล่าวว่า การบูรณาการตนเองด้านวิชาการเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงการมีความยึดมั่นผูกพันต่อเป้าหมายการศึกษาและอาชีพ ทั้งนี้เพราะว่า การบูรณาการตนเองด้านวิชาการ แสดงถึงความพึงพอใจทางวิชาการ ความสามารถทางวิชาการของนักศึกษา รวมทั้งการพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาให้สมบูรณ์ขึ้น

เนื่องจากระบบทางวิชาการเป็นระบบหนึ่งที่มีความสำคัญในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Spady, 1970 ; Tinto, 1975) นักศึกษาที่เข้าศึกษาในสถาบันจะต้องเข้าไปอยู่ในระบบ

วิชาการของสถาบัน และส่วนใหญ่ นักศึกษามีความมุ่งหวังที่จะเข้าไปศึกษาหาความรู้ ความชำนาญ ในด้านต่างๆ จึงมีความคาดหวังทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้ และการประกอบอาชีพในอนาคต ด้วยเหตุนี้ นักศึกษาจึงมีการตั้งเป้าหมายในการศึกษาเอาไว้รวมทั้งมีความสนใจที่จะแสวงหาความรู้ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อจะได้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา ดังนั้นถ้า นักศึกษามีการรับรู้ว่าคุณเองได้เรียนในสิ่งที่ตนเองต้องการ และมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นตามที่คาดหวังเอาไว้ นักศึกษาจะ เกิดความมุ่งมั่นและพึงพอใจต่อการศึกษาค้นคว้าสำเร็จการศึกษา ซึ่งสำคัญมากสำหรับนักศึกษา พยาบาล เพราะว่า การที่นักศึกษาพยาบาลมองเห็นเป้าหมายของการศึกษาวิชาต่างๆ เป็นการช่วยให้มองเห็นเป้าหมายของการพยาบาล เกิดความรู้สึกรักและเข้าใจวิชาชีพการพยาบาลที่เป็นความ รู้สึกจากภายในที่ไม่ต้องอาศัยแรงกระตุ้นจากภายนอกอื่นๆ

2.2. การบูรณาการตนเองด้านสังคม เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีลำดับที่สองรองจากการ บูรณาการตนเองด้านวิชาการที่พยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ทั้งนี้ เพราะการบูรณาการตนเองด้านสังคมในสถาบันแสดงถึงความเป็นเจ้าของหรือการเข้ากันได้ อย่างเหมาะสมระหว่างนักศึกษากับสถาบัน แสดงถึงความสัมพันธ์ที่อบอุ่นระหว่างบุคคลในสถาบัน เป็นการรับรู้เกี่ยวกับการลดความกดดันที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างทางบรรทัดฐานหรือแนวปฏิบัติ ระหว่างนักศึกษากับเพื่อนนักศึกษาคนอื่นๆ (Spady, 1970) และความสำเร็จของนักศึกษาในการ มีความสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆในสถาบันการศึกษา จะส่งผลต่อระดับความมากน้อยของการมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสนับสนุนช่วยเหลือทางสังคม การสนับสนุนช่วยเหลือจากอาจารย์ และ ความผูกพันกันเป็นกลุ่มหรือโดยส่วนรวม ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการที่นักศึกษาพยาบาล จะศึกษาวิชาชีพการพยาบาลให้สำเร็จอย่างมีความสุข และเข้าใจการพยาบาลอย่างแท้จริง และเกิด ความพึงพอใจต่อการเป็นพยาบาลวิชาชีพในที่สุด

2.3. เหตุจูงใจในการศึกษา เป็นตัวพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพที่ดีลำดับที่ สาม รองจากการบูรณาการตนเองด้านวิชาการ และการบูรณาการตนเองด้านสังคม อธิบายได้ว่า ในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลได้เลือกพิจารณาและตัดสินใจเข้าศึกษาโดย ใช้เหตุผลในการเข้าศึกษาด้วยเหตุผลต่างๆกัน เช่น จากการสนองความต้องการของตนเอง การมี ทศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ โอกาสในการประกอบอาชีพ และการได้รับอิทธิพลจากบุคคลแวดล้อม (ไพเราะ เอี่ยมสุรีย์, 2538) และเนื่องจากนักศึกษาแต่ละคนย่อมรู้จักตนเองดีว่าตนเองมีความรู้ ความ สามารถตลอดทั้งความต้องการ ความชอบ ความสนใจ และความมุ่งหวังในการศึกษาอย่างไร เพราะฉะนั้น การที่นักศึกษาได้เลือกที่จะเข้ามาศึกษาวิชาชีพการพยาบาลด้วยตนเองแล้ว จะทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ มีความตั้งใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความมานะพยายามที่จะ ศึกษาหาความรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลถึงการได้รับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและความผูกพันต่อการ ศึกษา ซึ่งสัมพันธ์กับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษา

2.4. ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการศึกษา เป็นตัวพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพลำดับที่สี่ ทั้งนี้เพราะการที่นักศึกษาจะประสบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขึ้นอยู่กับ การตั้งเป้าหมายทางการศึกษาหรือการตั้งปณิธานทางการศึกษา จากการศึกษาของไชแสง ขวศิริ (2527) อ่างใน ไพเราะ เอี่ยมสุรีย์, 2538) พบว่า ความคาดหวังในการศึกษาวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ข้อหนึ่งคือ วิชาชีพการพยาบาลมีความมั่นคงและสามารถหางานทำได้แน่นอน ส่วนความก้าวหน้าและโอกาสในการศึกษาต่อวิชาชีพการพยาบาลก็มีการจัดการศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอก ดังนั้นถ้านักศึกษามีความต้องการที่จะเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาลและแสวงหาความรู้อย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาตนเองทางวิชาการ และนำเอาความรู้ที่ได้ออกไปประกอบอาชีพในอนาคตอย่างที่ตั้งความมุ่งหวังไว้แล้ว นักศึกษาจะต้องทุ่มเทความสามารถเพื่อเพิ่มศักยภาพตนเอง การทุ่มเทให้กับการศึกษาจะทำให้ นักศึกษาเกิดความยึดมั่นผูกพันต่อการศึกษาและวิชาชีพในที่สุด

2.5. ระดับชั้นปีการศึกษา : ปีที่ 4 เป็นตัวพยากรณ์ความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพลำดับสุดท้าย และเป็นตัวพยากรณ์ที่มีทิศทางทางลบ นั่นคือ ระดับชั้นปีที่สูงขึ้นทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพลดน้อยลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ระดับชั้นปีการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ อาจอธิบายได้ว่า

จากบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามโลกอุตสาหกรรมที่ พยาบาลวิชาชีพต้องการข้อแลกเปลี่ยนด้วยเงินตามค่านิยมของสังคม การคิดเงินค่าจ้างที่ต้องสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนในฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและความยุติธรรม (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2538) เพราะฉะนั้น เมื่อนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นนักศึกษาที่ใกล้สำเร็จการศึกษา มีโอกาสรับรู้บทบาทดังกล่าวบวกกับการประสบกับสภาพการณ์จริงของการปฏิบัติงานวิชาชีพการพยาบาลที่ต้องทำงานหนัก เงินน้อย ไม่ก้าวหน้า และเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์ การได้เรียนรู้ข้อจำกัดของบทบาทหน้าที่ตามขอบเขตของพยาบาลวิชาชีพ รวมทั้งการที่นักศึกษาต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรวิชาชีพต่างๆในทีมการสาธารณสุข ซึ่งนักศึกษาสามารถเห็นความแตกต่างของการได้รับการยอมรับในสังคมจึงทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึก และรับรู้ภาพพจน์ทางลบต่อวิชาชีพ

นอกจากนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ส่วนหนึ่งอาจเป็นกลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่มีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชามาตั้งแต่เมื่อเรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 และ 2 แต่ไม่ได้ลาออกอาจจะเป็นเพราะว่าสอบคัดเลือกใหม่ไม่ได้ในสาขาวิชาที่ตนต้องการ บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เรียนสาขาวิชาอื่น ต้องขุดใช้ทุนเป็นจำนวนมากเมื่อลาออก หรือเหตุผลอื่นซึ่งไม่มีทางเลือก จึงต้องยอมศึกษาต่อในวิชาชีพนี้ต่อไป ซึ่งกลุ่มนักศึกษากลุ่มนี้จะศึกษาต่อไปโดยที่มีความรู้สึกฝืนใจ ขาดแรงจูงใจ และขาดความสุขในการเรียน ความตั้งใจในการเรียนลดลง ต่อด้านและพยายามหาช่อง

ทางหรือโอกาสที่จะเปลี่ยนสาขาวิชา ยิ่งระยะเวลาที่นานขึ้นก็ยิ่งได้ประสบกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ตนไม่พอใจ มีความขัดแย้ง และทัศนคติต่อวิชาชีพจะเป็นลบมากขึ้น จึงไม่มีความผูกพันต่อวิชาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของ Gunter (1967 อ้างใน จิราภรณ์ มั่นสุข, 2538) ที่ว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลมีความคิดที่อยากจะเปลี่ยนสาขาวิชาในระหว่างที่เป็นนักศึกษา และ กนกพร หมูพยัคฆ์(2528) ที่ว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพคิดที่จะเปลี่ยนการประกอบอาชีพเมื่อเรียนสำเร็จแล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถาบันการศึกษาพยาบาล

- ควรกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาพยาบาลให้บัณฑิตพยาบาลมีคุณลักษณะของการมีความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพให้ชัดเจน
- ควรส่งเสริมการบูรณาการตนเองด้านวิชาการให้นักศึกษาพยาบาล โดยการจัดการแนะแนวการศึกษา ให้นักศึกษาสามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างเต็มที่ภายใต้บรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจและต้องการ จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และแหล่งศึกษาค้นคว้าที่ทันสมัย และจำเป็นต่อการศึกษาหาความรู้ให้เพียงพอหรือมีคุณภาพและปริมาณมากขึ้น เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือห้องสมุดของสถาบันที่มีหนังสือและเอกสารทางวิชาการหรือผลงานวิจัยอย่างพอเพียงและทันสมัย เป็นต้น ตลอดจนการเสนอแนะและสนับสนุนให้นักศึกษาจัดกิจกรรมทั้งทางวิชาการ และสังคมร่วมกับนักศึกษาพยาบาลต่างสถาบัน เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ความคิดเห็น หรือทัศนคติ ซึ่งจะมีผลให้นักศึกษามีการพัฒนาด้านวิชาการและด้านสติปัญญามากขึ้น
- ควรส่งเสริมการบูรณาการตนเองด้านสังคมให้แก่ศึกษาพยาบาลควบคู่ไปกับการส่งเสริมการบูรณาการตนเองด้านวิชาการ เพื่อช่วยให้นักศึกษาเกิดความรักผูกพันต่อกลุ่มเพื่อนร่วมวิชาชีพ โดยการช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมทางวิชาการและทางสังคมที่เหมาะสมระหว่างเพื่อนนักศึกษา ตลอดจนอาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพทั้งในและนอกชั้นเรียนให้มากขึ้น เช่น จัดปฐมนิเทศนักศึกษาพยาบาลที่เริ่มเข้ามาศึกษาโดยเน้นให้นักศึกษาทราบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคมสถาบันและวิชาชีพที่ถูกต้องและเหมาะสมส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความรัก ความผูกพันอันดีระหว่างพี่ๆ เพื่อนๆ นักศึกษาด้วยกัน เป็นต้น

- หาวิธีการกระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ให้มากขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคุณค่าหรือความสำคัญของวิชาชีพการพยาบาล ลักษณะวิชาชีพ และโอกาสที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะออกไปประกอบวิชาชีพ หรือมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ให้ผู้ปกครองและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ทราบอย่างทั่วถึงสม่ำเสมอเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการเชิญชวนให้นักเรียนมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวิชาการและเผยแพร่ผลงานของสถาบันการศึกษาพยาบาล เช่น ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ร่วมฟังการบรรยายหรือการอภิปรายทางวิชาการของสถาบัน หรือการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มาศึกษาสภาพการณ์การปฏิบัติงานการพยาบาลในหอผู้ป่วย นอกจากนี้สถาบันการศึกษาพยาบาลควรส่งเสริมและร่วมมือกับทางโรงเรียนมัธยมศึกษา จัดให้มีการสำรวจความถนัด ความสนใจ ความสามารถทางวิชาการโดยเฉพาะทางสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนจะได้รู้จักตนเองมากขึ้น และเพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ และเลือกอาชีพที่เหมาะสมให้กับตนเองได้ดียิ่งขึ้น

2. อาจารย์พยาบาล

- ควรช่วยให้นักศึกษามองเห็นขอบเขตของการปฏิบัติงานวิชาชีพการพยาบาลอย่างชัดเจน โดยการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรจัดให้อยู่ในขอบเขตของงานพยาบาลวิชาชีพ

- ควรจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจและต้องการ เน้นการเรียนการสอนให้นักศึกษาพยาบาลเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการบูรณาการตนเองด้านวิชาการให้นักศึกษาพยาบาล

- ควรพัฒนาสัมพันธภาพกับนักศึกษาพยาบาล โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาพยาบาลได้ติดต่อพบปะนอกชั้นเรียน เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนแนวคิดต่าง ๆ นอกเหนือจากในชั้นเรียน และรับรู้ความรู้สึกและให้ความเป็นกันเองแก่นักศึกษา

3. พยาบาลวิชาชีพ

- ควรเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลในวิชาชีพ โดยการปฏิบัติงานภายใต้ขอบเขตงานพยาบาลวิชาชีพ ยึดมั่นในจรรยาบรรณและค่านิยมทางวิชาชีพเป็นหลัก ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักศึกษาพยาบาลขณะฝึกปฏิบัติงานการพยาบาล ให้ความร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่องหรือการศึกษาตามยาว (Longitudinal Study) โดยติดตามศึกษาประชากรกลุ่มเดียวกันที่ศึกษาอยู่ในแต่ละชั้นปีตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 เพื่อจะได้ทราบว่าในแต่ละชั้นปีนั้นมีปัจจัยอะไรบางอย่างที่มีความสัมพันธ์

และสามารถพยากรณ์ความเชื่อมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการหาแนวทางเสริมสร้าง
ความเชื่อมั่นผูกพันต่อวิชาชีพในแต่ละชั้นปีได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นผูกพันต่อวิชาชีพระหว่างนักศึกษาพยาบาล
กับพยาบาลวิชาชีพจบใหม่ เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์
ความเชื่อมั่นผูกพันต่อวิชาชีพนั้น มีปัจจัยที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อ
ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย วางแผนและหาวิธีการพัฒนาให้มีความเชื่อมั่นผูกพันต่อวิชาชีพมาก
ยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย